

קונטרס

צרות גדולות

יגלה ויבאר איך יכולים לצאת מכל מיני צרות
הבאות על האדם, ועצות והתחזקות איך להחזיק
מעמד בתקף צרתו ויפוריו הקשים והמרים, ולהפוך
הכל לששון ולשמחה.

*

בנוי ומיסד על-פי דברי

רפנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורפנו
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה
רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי
חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש.

*

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר : אִם אֵין הָאָדָם שׁוֹמֵר
עַל עֲצָמוֹ בְּזֵה הָעוֹלָם, הוּא יְכוּל לְהִסְתַּבֵּף
בְּצָרוֹת גְּדוּלוֹת, וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְשׁמֹר עַל
עֲצָמוֹ מְאֹד, הֵן שְׂלֵא יִחַטָּא, חֶסֶם וְשְׁלוֹם,
וְהֵן שְׂלֵא יִסְתַּבֵּף עִם הַמְּלָכוֹת וְהַמְּדִינָה
שְׂגָר בָּהּ, וְהֵן שְׂלֵא יִהְיוּ לוֹ עֲסָקִים
מְפַקְפָקִים וְלֹא יִתְחַבֵּר אֶל חֲבָרִים רְעִים,
כְּדִי שְׂלֵא יִפֹּל, חֶסֶם וְשְׁלוֹם, בְּצָרוֹת גְּדוּלוֹת
אַחֲר־כֵּן.

(אמרי מוֹהֲרָא"ש, חֶלֶק ב', סִימָן תִּקְפֵּא)

קוֹנְטֵרַס

צָרוֹת גְּדוֹלוֹת

.א

מה נקראות צרות אמתיות ?

בְּנֵי וּבָנוֹתֵי הַיְקָרִים ! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי עֶקֶר הַיִּסּוּרִים וְהַצָּרוֹת הַכִּי גְּדוֹלוֹת לְאָדָם זֹו צָרַת הַנֶּפֶשׁ, כְּשֶׁמִּתְרַחֵק מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, זֹו נִקְרָאת צָרָה, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם מֵאֲמִין בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וּמְקַיֵּם אֶת מְצוּוֹתָיו יִתְבַּרֵךְ, וְתָמִיד חוֹזֵר וּבָא אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, אֲזִי כָּל הַצָּרוֹת אֵינָן נִקְרָאוֹת צָרוֹת כָּלָל, אֲדִרְבָּה הוּא בּוֹרַח יוֹתֵר אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, אֲבָל תִּכְף-וּמִיד כְּשֶׁאָדָם שׁוֹכַח מִמְּנוֹ יִתְבַּרֵךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְנִתְרַחַק מִמְּנוֹ יִתְבַּרֵךְ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁבָא לְחַטָּאִים וְעוֹנוֹת, זֶה

נִקְרָא יִסּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (שֶׁבַת נה): אֵין יִסּוּרִים בְּלֹא עוֹן, שֶׁשֶׁשֶׁאֵין בָּהֶם עוֹן אֵינָם יִסּוּרִים, כִּי עֶקֶר הַיִּסּוּרִים זֶה רַק כְּשֶׁנוֹפְלִים בְּעוֹנוֹת, וְזֶה נִקְרָא יִסּוּרִים אֲמֵתִיִּים, כִּי עֶקֶר הַרְחֻמְנוּת הוּא כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ נוֹפְלִים, חֶס וְשָׁלוֹם, בְּעוֹנוֹת, רְחֻמָּא לְצֻלָּן, כִּי זֶה רְחֻמְנוּת הַכִּי גְדוּלָה יוֹתֵר מִכָּל מִינֵי רְחֻמְנוּת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָּל הַיִּסּוּרִים הַקְּשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם אֵינָם נֶחֱשָׁבִים כָּלֵל כְּנֶגֶד הַמַּשָּׂא הַכְּבֹד שֶׁל עוֹנוֹת, חֶס וְשָׁלוֹם, כִּי כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל נוֹפְלִים בְּעוֹנוֹת, חֶס וְשָׁלוֹם, זֶה מַשָּׂא כְּבֹד מְאֹד, אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְשֵׂאת כָּלֵל הַמַּשָּׂא הַכְּבֹד הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לח, ו): "כְּמַשָּׂא כְּבֹד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי", כִּי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ קְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל מֵאֵין הֵם לְקוֹחִים, וְיוֹדֵעַ רוּחָנִיּוֹת וְדַקּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הוּא יוֹדֵעַ שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם רְחוּקִים לְגַמְרֵי מַעוֹן, וְאֵין עוֹן שֶׁיֵּךְ לָהֶם כָּלֵל וּכְלָל לְפִי גֹדֵל קְדוּשַׁתָּם וְשִׁרְשָׁם וְגֹדֵל דַּקּוּתָם וְרוּחָנִיּוֹתָם, וְעַל-כֵּן כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם אֵינָם נֶחֱשָׁבִים לְמַשָּׂא כְּנֶגֶד הַמַּשָּׂא הַכְּבֹד שֶׁל הַעוֹנוֹת, חֶס וְשָׁלוֹם, רְחֻמָּא לְצֻלָּן, וְעַל-כֵּן עֲלִיכֶם לְדַעַת, שֶׁעֶקֶר הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים הַמְרוֹרִים וְהַקְּשִׁים

שְׁעוּבָרִים עַל הָאָדָם, הֵם רַק כְּשֵׁישׁ בָּהֶם עֲוֹנוֹת,
 שְׁנֵה נִקְרָא צָרוֹת וְיִסּוּרִים עֲמָקִים; וְלִכֵּן רָאוּ, בְּנֵי
 וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְתַכְף־וּמָיד
 כְּשִׁתְּשׁוּבוּ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, עַל־יְדֵי־זֶה יִתְבַּטְּלוּ מִכֶּם
 כָּל הַיִּסּוּרִים; כִּי בְּאֵמֶת הוּא יִתְבַּרֵךְ אָב הַרְחֻמָּן,
 וְרוֹצֵה רַק בְּתִשׁוּבַת יִשְׂרָאֵל, וְלִכֵּן שׁוֹלַח עַל הָאָדָם
 צָרוֹת וְיִסּוּרִים, כְּדֵי שְׂיִתְקַרְבוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֵלָיו
 יִתְבַּרֵךְ, וַיִּכְמוּ שְׂאֲמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְנַחוֹת נג):
 מַה זֵּית אֵינוֹ מוֹצִיא שְׁמָנוֹ אֶלָּא עַל־יְדֵי כְּתִית, אֵף
 יִשְׂרָאֵל אֵינָם חוֹזְרִים לְמוֹטָב אֶלָּא עַל־יְדֵי יִסּוּרִים;
 וְעַל־כֵּן רָאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְחַזֵּק אֶת עֲצָמְכֶם
 בְּיוֹתֵר, וְשׁוּם דָּבָר שְׁבַעוּלָם לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אֶתְכֶם,
 וְכָל מַה שְׂקוּרָה עִמָּכֶם תִּדְעוּ, אֲשֶׁר צָרוֹת וְיִסּוּרִים
 נִקְרָאִים רַק כְּשִׁבָּאִים לְעֲוֹנוֹת, חֵס וְשְׁלוֹם, שֶׁהֵם
 יִסּוּרִים מְרוּרִים, כִּי מִי שְׂמַרְגִּישׁ רוּחָנִיּוֹת חֵיּוֹת
 אֶלְקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ הוּא יוֹדֵעַ אֲשֶׁר כָּל חֲטָא וְעוֹן כָּל
 דְּבוּר רַע וְכָל מַחְשָׁבָה וְהִרְהוּר רַע מְנַתְּקִים אֶת
 הַנְּשָׂמָה מִשְׂרָשָׁה וּבְשִׁבִיל זֶה בָּא לְאָדָם כָּל מִינֵי
 צָרוֹת וְיִסּוּרִים, יִסּוּרֵי הַנֶּפֶשׁ, וְעַל־כֵּן אִם עוֹבְרִים
 עֲלֵיכֶם צָרוֹת וְיִסּוּרִים, רָאוּ לְחַזֵּר תַּכְף־וּמָיד

בתשובה אמתית, ועל-ידי-זה תנצלו מכל מיני
 ענשים קשים ומרים שמגיעים על העוונות, ולכן
 אמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה ט, ח): "טוב
 מאד" (בראשית א, לא) — זה מדת היסורים, שעל
 ידה הבריות באים לחיי עולם הבא; ולכן ראו
 לחזק את עצמכם, בני ובנותי היקרים, בכל מה
 שעובר עליכם, ואל תהיו שבורים, כי כל הצרה
 הגדולה הזו שעוברת עליכם עכשו בגשמיות
 וברוחניות היא רק כדי שתתעוררו לחזור בתשובה
 שלמה אליו יתברך, ותכף-ומיד כשתחזרו בתשובה
 שלמה, הקדוש-ברוך-הוא יקבל אתכם, כמו
 שאמרו חכמינו הקדושים (פסחים ק"ט): ידו של
 הקדוש-ברוך-הוא פרוסה תחת פני החיות כדי
 לקבל בעלי תשובה, כי הוא יתברך רוצה בתשובת
 הרשעים, ורוצה שישובו אליו. ואמרו חכמינו
 הקדושים (שמות רבה יט, ד): אין הקדוש-ברוך-הוא
 פוסל לבריה אלא לכל הוא מקבל, השערים
 נפתחים בכל שעה, וכל מי שמבקש לכנס —
 יכנס, כי הוא יתברך אב הרחמן, כי הוא רוצה
 בתשובת הרשעים, ולכן כשעוברים עליכם צרות

צרות גדולות

רמז

ויסורים ומכאובים רעים, שכל זה בא ממחמת
החטאים והעוונות שלכם, ראו תכף-ומיד לחזור
בתשובה שלמה, ועל-ידי-זה תעלו עד כסא
הכבוד, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (פסיקתא
רבתי, סימן מד): גדול כחה של תשובה, כיון שאדם
מהרהר בלבבו לעשות תשובה, מיד הוא עולה לא
עד י' מילין ולא עד כ' מילין ולא עד ק' מילין,
אלא עד מהלך חמש-מאות שנים, ולא עד רקיע
ראשון ושני ושלישי, אלא שהיא עומדת לפני כסא
הכבוד. ולכן תזכרו זאת היטב, בני ובנותי היקרים,
אשר יסורים נקראים רק כשיש בהם עוונות, שזו
הצרה האמתית, כשאדם נעתק לגמרי ממנו יתברך,
ושוכח ממנו יתברך, ועובר עברות חמורות,
רחמנא לישזבן, מחלל שבת בפרהסייה ובצנעה,
אוכל נבלות וטרפות, ועובר על כל עריות, זה
נקרא צרה קשה ומרה, ועל זה צריכים רחמים
רבים שיזכה לשוב בתשובה אמתית אליו יתברך,
ותכף-ומיד כשרק שבים אליו יתברך, נמתקים
ונתבטלים ממנו כל הצרות והיסורים, ובאים עליו
ישועות ורחמים גמורים. אשרי מי שמחזיק מעמד,

וְאִינוּ נִשְׁכַּר מִשׁוּם דְּבַר, אֲלָא חוּזַר וּבָא אֵלָיו
 יִתְבַּרְךָ, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יִנָּצַל מִכָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים
 שְׁעוֹבְרִים עָלָיו.

ב.

מדיוע באות צרות על האדם.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת שְׁכָל
 הַצָּרוֹת וְכָל הַיִּסּוּרִים שֶׁבָּאִים עַל הָאָדָם הֵם רַק כְּדֵי
 לְעוֹרְרוֹ וּלְחַזְקוֹ וּלְאַמְצוֹ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ; כִּי
 בְּאִמַּת אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדָיו יִתְבַּרְךָ כָּלָל, וְהוּא
 יִתְבַּרְךָ מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיָּאָה כְּלָה,
 וְדוּמָם, צוּמַח, חֵי, מְדַבֵּר, הֵם עֲצָם עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת
 אֱלֻקוֹתָיו יִתְבַּרְךָ, אֵךְ לֹא כָּל אֶחָד וְאֶחָד זוֹכֵה לְדַעַת
 דְּבַר זֶה, וְעַל-כֵּן מְסַבְּבִים עִמּוֹ מְלַמְעָלָה וּמְשֻׁלְיָכִים
 אוֹתוֹ בְּתוֹךְ צָרוֹת, כְּדֵי שְׁיִרְגִישׁ כְּאֲבִים גְּדוּלִים,
 וַיִּתְחִיל לְצַעֵק אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, כִּי כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס
 בְּצָרוֹת, אִזּוֹ נִתְבַּלְבַּלְת וְנִתְעַקְמַת דַּעְתּוֹ מְאֹד, וְאִם יֵשׁ
 לְאָדָם דַּעַת וְשִׁכָּל, וּבַעַת שֶׁבָּאִים עָלָיו יִסּוּרִים, אִינוּ
 מְבַעֵט בַּיִסּוּרִים, אֲלָא הוּא חוּזַר אֶז אֵלָיו יִתְבַּרְךָ.

צרות גדולות

רמט

על-ידי-זה ממתיק ממנו את כל הדינים והיסורים הקשים והמרים שסבבו אותו, כי מעלת בעלי יסורים אין לתאר ואין לשער כלל, כי בזה שאדם סובל צרות ויסורים, נכנע חמרו העב והגס, ועל-ידי-זה נעשה כלי לקבל עליו אור האין סוף ברוך הוא, וככל שהוא סובל יסורים קשים ומרים, ועוברות עליו צרות גדולות, והוא אינו מיאש את עצמו, אלא בורח יותר אליו יתברך, על-ידי-זה נמתקים ממנו כל הדינים והיסורים; כי באמת עקר הצרות שעוברות על האדם, הן רק כדי להחזירו אליו יתברך, והוא יתברך אב הרחמן, ורוצה רק בטובתן של בריותיו, עם כל זאת רואים בני-אדם סובלים כל-כך הרבה צרות ויסורים ומכאובים גדולים, ובאמת כל פונתו יתברך היא רק כדי שהאדם יזכה לשוב אליו יתברך, וכעין שמצינו אצל מנשה המלך (סנהדרין קא:): מכל טרח שטרח בו ומכל עמל שעמל בו לא העלהו למוטב אלא יסורים, כי הרבה פעמים עוברים על האדם צרות ויסורים, רק כדי שיחזר בתשובה אליו יתברך, והוא יתברך אב הרחמן, ורוצה שישובו אליו,

וְעַל-כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (בְּרִכוֹת ה.): כָּל
 שֶׁהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חָפֵץ בּוֹ — מִדְּכָאוּ בִּיסוּרִים,
 וְאִם קִבְּלָם בְּאַהֲבָה — יֵרָאֶה זֶרַע יֵאָרִיךְ יָמִים;
 וְלִכֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, בְּשָׂעָה שֶׁעוֹבְרִים עֲלֵיכֶם
 צָרוֹת וִיסוּרִים, קִטְנוֹת וּמְכַאוּבִים, רְאוּ לַחֲזוֹר עַד
 הַמָּכָה אֶתְכֶם, וּתְבַטְלוּ אֶת עֲצַמְכֶם לְגַמְרֵי אֱלֹהֵי
 יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִמָּתְקוּ מִכֶּם כָּל הַצָּרוֹת, כִּי כָּל
 הַתְּכָלִית שֶׁל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים שֶׁעוֹבְרִים עֲלֵיכֶם
 הוּא רַק כְּדֵי שֶׁתְּהִיוּ רְאוּיִים לְהִיּוֹת כְּלִי לְקִבֹּל בּוֹ
 אוֹר זֵיו הַשְּׂכִינָה, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים
 (בְּרֵאשִׁית רַבָּה צד): אֵין הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְיַחַד שְׁמוֹ
 עַל בְּרִיָּה כְּשֶׁהוּא חַי, אֶלָּא עַל בַּעַל יְסוּרִים; וְעַל-כֵּן
 רְאוּי לָכֶם לְשַׂמַּח מְאֹד מְאֹד עַל כָּל הַצָּרוֹת
 וְהַיְסוּרִים הָאֵלוּ שֶׁעוֹבְרִים עֲלֵיכֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא
 שֶׁתְּשַׂמְחוּ בִּיסוּרִים, יִמָּחַל לָכֶם הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 כָּל עוֹנוֹתֵיכֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים
 (סְפָרִי, פָּרַשַׁת וְאֶתְחַנּוּן): יֵהָא אָדָם שֶׁמַּח בִּיסוּרִים יוֹתֵר
 מִן הַטּוֹבָה, שֶׁאֵלוּ אָדָם בְּטוֹבָה — אֵין נִמְחָל לוֹ
 עוֹן שְׂבִידוֹ, וּבִיסוּרִים — נִמְחָל לוֹ; וְעַל-כֵּן
 הַיְסוּרִים וְהַצָּרוֹת שֶׁעוֹבְרִים עֲלֵיכֶם, הֵם רַק

לְטוֹבַתְכֶם, וְאִם רַק תְּשׁוּבוּ בַתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֲלֵיו
 יִתְבָּרַךְ, יִמְתְּקוּ מִכֶּם כָּל הַדֵּינִים; וְעַל-כֵּן רְאוּ לֹא
 לְבַעַט בְּיִסּוּרִים כָּלֵל, אֶלֶּא לְהַחְזִיק מֵעַמֵּד, וְעַל-יַדֵּי-
 זֶה תִּזְכּוּ לְהַכְלִיל בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא.

ג.

עַל-פִּי-רַב צָרוֹת וְיִסּוּרִים וְגַלְיוֹת בְּאִים עַל-יַדֵּי
 שְׁנֵאבְדָה מִמֶּנּוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּעוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, שְׁכַל הַצָּרוֹת
 וְהַיִּסּוּרִים וְהַגְּלְיוֹת שְׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, הֵם רַק
 מַחֲמַת שְׁנֵאבְדָה מִמֶּנּוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה; כִּי בְּאֶמֶת
 מִי שְׂזוּכָה לְאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת, וְיודֵעַ וְעַד אֲשֶׁר
 אֵין בְּלִעָדָיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחִיָּה וּמְהוּה
 וּמְקִיָּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְדוּמָם, צוּמָח, חֵי,
 מְדַבֵּר, הֵם עֵצָם עֲצָמִיּוֹת חֵיּוֹת אֶלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ,
 עַל-יַדֵּי-זֶה נִמְתְּקִים מִמֶּנּוּ כָּל הַדֵּינִים. וְכֹל הַדֵּינִים
 וְהַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שְׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, הֵם רַק
 מַחֲמַת שְׁנֵתְרַחֵק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן צָרִיכִים
 רַחֲמִים רַבִּים תָּמִיד לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שְׂזוּכָה

לְאִמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת, וְזֶה הַדָּבָר הַכִּי קָשָׁה לְאָדָם
 לְזַכּוֹת לְהַגִּיעַ אֵלָיו, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם עוֹבְרִים עַל כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְכַאוּבִים כָּאֵלוֹ, אֲשֶׁר
 זֶה גֹרֵם לוֹ אַחֲר־כֵּן שְׂיִתְעַקֵּם לְבוֹ בְּקִשְׁיוֹת
 וּבְסִפְקוֹת עָלָיו יִתְבָּרֵךְ, עַד שֵׁשׁ בְּנֵי-אָדָם שְׁכַל-כֵּן
 נִתְעוּ וְנִפְלוּ בְּשֵׂאוֹל תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתָיו, עַד שֶׁהֵם
 מְלֵאִים קִשְׁיוֹת וּסִפְקוֹת עָלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְזֶה מֵה
 שֶׁהוֹרֵס לָהֶם אֶת הַחַיִּים בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת. וְלִכֵּן
 רָאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְחַזֵּק אֶת עַצְמָכֶם בְּכָל
 מִינֵי אָפְנִים שְׁבַעוֹלָם, שְׂשׂוּם דָּבָר לֹא יוּכַל לְשִׁבּוֹר
 אֶתְכֶם, אֲלֹא מִכָּל מֵה שְׂעוּבֵר עֲלֵיכֶם, רָאוּ לְמַצֵּא
 אֶת הַטּוֹב שֶׁבְּדָבָר הַזֶּה, כִּי בּוֹדֵאֵי גַם בְּתוֹךְ הַצָּרָה
 גָּנוּז הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
 הַקְּדוּשִׁים (תְּנָא דְבֵי אֵלֵהוּ רַבָּא, פְּרָשָׁה יח): אָמַר
 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּכָל צַעַר וְצַעַר שֵׁשׁ לְיִשְׂרָאֵל,
 כְּבִיכּוֹל אָנִי עִמָּהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (יִשְׁעִיָּה סג, ט): "בְּכָל
 צָרָתָם לוֹ צָר", וּבּוֹדֵאֵי אִם תַּחֲזִיקוּ מֵעַמָּד בְּכָל מֵה
 שְׂעוּבֵר עֲלֵיכֶם, בְּעֵת שְׂעוּבֵרוֹת עֲלֵיכֶם צָרוֹת גְּדוּלוֹת
 וְרַעוֹת רַבּוֹת, עַל-יַד־זֶה תִּזְכּוּ לְצֵאת לְבִסּוּף לְגַמְרֵי
 מֵהַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים הָאֵלֵּי; וּבְאַמַּת עֵקֶר הָעֵצָה

צרות גדולות

רנג

לצאת מהצרות המרות והקשות הוא רק על-ידי
שזוכים למצא הרחבות גדולות בתוך הצרות, כי
בנדיאי הוא יתברך אינו שולח לאדם צרות ויסורים,
אלא כדי שישוב אליו יתברך, כי אחרת לא היה
שולח לו יסורים כלל, כי הוא יתברך אב הרחמן
ורוצה רק בטובתם של בני-אדם, אך מרב הצרות
והיסורים, אין לאדם שכל וקורא תגר ומביעט
ביסורים. ובאמת כל היסורים והצרות ששולחים
על האדם, הם בחשבון גדול, כמו שאמרו חכמינו
הקדושים (עבודה זרה נה): יסורים בשעה שמשגרים
אותם לאדם, משיעים אותם, שלא תלכו אלא
ביום פלוני ובזמן פלוני ובמקום פלוני, ואם יש
לאדם שכל, ודיקא מהצרות והיסורים האלו, הוא
מוצא הרחבות, על-ידי-זה נמתקים ממנו כל
הצרות והיסורים. וזו היתה עבודת ה' המלך,
שכל ימיו סבל צרות ויסורים וקטנות ומכאובים,
ורדפו אותו רשעים ארורים והתלוצצו ממנו ודברו
עליו, ואף-על-פי-כן החזיק מעמד, ותמיד ברח
אליו יתברך, על-ידי-זה זכה להעשות מרכבה לאין
סוף ברוך הוא, ונעשה רגל רביעית מהמרכבה

הַעֲלִינָה דִיקָא, עַל-יְדֵי שְׁסֻבַּל אֶת הַיְסוּרִים, וּמִצָּא
הֶרְחָבוֹת בְּתוֹךְ הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים שְׁעוֹבְרִים עָלָיו.
וּכְמוֹ שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (ירוּשְׁלָמִי תַעֲנִית, פָּרָק
ב', הַלְכָה ט'): אָמַר דָּוִד לְפָנָי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: כָּל
צָרָה שֶׁהֵייתִי נֹכֵס אֵלֶיהָ, אֶתָּה הָיִיתָ מֵרַחֲיֶבָה לִי,
נִכְנַסְתִּי לְצָרָתָה שֶׁל בֵּת שֶׁבַע, נִתְּתָ לִי אֶת שְׁלֹמֹה,
נִכְנַסְתִּי לְצָרָתְךָ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְנִתְּתָ לִי אֶת בֵּית-
הַמִּקְדָּשׁ, כִּי דָרְכּוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ הִיְתָה תָמִיד לְתַן
תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל מָה
שֶׁעָבַר עָלָיו, וְזֶה הִזָּה עֵקֶר הַצְּלָחָתוֹ, וְעַל-כֵּן אִם בַּר
יִשְׂרָאֵל זֹכֶה לְלֶכֶת בְּדַרְךְ זֶה, אֲזִי הוּא מְהֵפֵךְ אֶת
הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים לִישׁוּעוֹת גְּדוּלוֹת, כִּי הֵם מְזַכְכִּים
לוֹ אֶת גּוֹפּוֹ, וְזֹכֶה לְהַעֲשׂוֹת כְּלֵי לְהִמְשָׁכַת אֹר
אֱלֹקוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ; וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, תִּלְכוּ
בְּדַרְכּוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁתָּמִיד מִצָּא אֶת הַקְדוּשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא בְּתוֹךְ יְסוּרָיו, וְתָמִיד חִפֵּשׂ הֶרְחָבוֹת
בְּתוֹךְ צָרוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ד, ב): "בְּצָר
הֶרְחַבְתָּ לִּי", הֵינּוּ שֶׁבְּתוֹךְ תִּקְוַת הַצָּרוֹת מִצָּא
הֶרְחָבוֹת, וּבִיעֵת שֶׁעָבְרוּ עָלָיו צָרוֹת וְיְסוּרִים מִבְּנֵי
— אֲבִשְׁלוּם, אֲמַנּוֹן וְתָמָר, מִצָּא הֶרְחָבוֹת גְּדוּלוֹת,

צרות גדולות

רנה

ועל-ידי-זה נצל, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ה') על פסוק (תהלים ג, א): "מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו, הוי"ה מה רבו צרי רבים קמים עלי, רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלקים סלה", "מזמור לדוד"? — קינה לדוד מבעי ליה, כי הרי עברו עליו צרות ויסורים ומכאובים רבים, עד שבנו קם עליו וגרשו, ואיך היה שר זמירות ונגונים בעת צרות כאלו, אלא כיון שראה שבנו הוא — שמח, כי פחד שמא יקום עליו עבד או ממזר, ועדין קשה על דוד בעצמו, מה ראה על ככה בעת צרה גדולה כזאת, בעת שברח מאבשלום, לבקש ולמצא בצרה איזו הרחבה, ולומר על זה שירה להקדוש-ברוך-הוא? אלא דוד המלך היה מצוי בצרה גדולה מאד, שבנו קם עליו, אשר אין לך עוד צרה יותר גדולה מזו, שהבן קם על אביו, ומעצם צרתו ומרירותו רצה הבעל-דבר להפילו בעיני דעתו מאד מאד, ואף-על-פי-כן החזיק מעמד, ושר שירה להקדוש-ברוך-הוא, ועל-ידי-זה יצא מכל צרותיו ויסוריו, וכן צריך כל בר ישראל להתנהג בעת שמסבבים

אותו הצרות והיסורים והמרירות, ונדמה לו כאלו
 אבד מנוס ותקנה, עליו להודות ולהלל ולשבח את
 הקדוש-ברוך-הוא על כל החסד חנם שעשה עמו,
 כי כל אחד ואחד יש לו הרחבות בתוך צרותיו,
 אם יסתכל באמת, אז ימצא הרחבות גדולות, ולכן
 בעת צרה שעוברת על האדם, הוא בסכנה גדולה
 שלא יתעקם לבו ויקא אז ממנו יתברך, ודיקא אז
 לא יתרחק, חס ושלום, כי הצרות רחמנא לצלן,
 יכולות לעקם הלב מאד, חס ושלום, ממנו יתברך,
 רחמנא לצלן, כי פשאדם בצרה גדולה, הוא בסכנה
 עד מאד גם בענין פשרותו ויהדותו, כי לפעמים
 נתעקם הלב מאד על-ידי הצרות והיסורים, עד
 שמהרהר אחר השם יתברך, כמו שכתוב (משלי יט,
 ג): "אולת אדם תסלף ורכו ועל הני"ה יזעף לבו",
 כי בזה העולם יש לאדם בחירה תמיד, וכל מה
 ששולח השם יתברך בין טוב ובין להפוך הוא
 במשקל, וכמו שהשם יתברך שולח לאדם טובות
 — בנים ועשירות וכל טוב, יש שזוכה להפיר
 בחסדי השם יתברך בטובו עליו, ונתעורר על-ידי-
 זה להתקרב אליו יתברך בצדקה ומעשים טובים,

וַיֵּשׁ חֵס וְשָׁלוֹם, לְהַפְּוֹה, שְׁנַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ הַהַפְּוֹה
 לְגַמְרִי, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (דְּבָרִים לב, טו): "וַיִּשְׁמַן יִשְׂרוּן
 וַיִּבְעֹט", דִּיקָא כְּשֵׁיִשׁ לוֹ מִכָּל טוֹב, הוּא בּוֹעֵט בּוֹ
 יִתְבָּרַךְ, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבֵּן, וּבּוֹעֵט בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד,
 וּכְמוֹ-כֵן לְהַפְּוֹה, כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְנַסֶּה וּמְיַסֵּר אֶת
 הָאָדָם בְּיַסּוּרִים וְצָרוֹת, חֵס וְשָׁלוֹם, בְּעֲנִיּוֹת
 וְדַחְקוֹת, בְּחֻבּוֹת, בְּמַכְאוּבִים וּרְדִיפּוֹת, שְׁסוּבֵל
 חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין מִבְּנֵי-אָדָם, רַחֲמָנָא לְצֻלָּן, הוּא
 נִמְצָא אֲזַי גַּם-כֵּן בְּנִסְיוֹן גָּדוֹל, כִּי מֵה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 שׁוֹלַח עַל הָאָדָם הוּא רַק לְטוֹבָה, כְּדֵי שְׁיִזְכִּיר
 לְעַצְמוֹ עַל-יְדֵי-זֶה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אִךְ מִחַמַּת
 גָּדֹל כַּח הַבְּחִירָה, יֵשׁ לְפַעְעָמִים שְׁאַדְרָבָה עַל-יְדֵי
 צָרוֹת, חֵס וְשָׁלוֹם, נִתְעַקֵּם לְבוֹ בְּיוֹתֵר לְהַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ, כִּי הָעֲנִיּוֹת מַעֲבֵרֵת אֶת הָאָדָם עַל דַּעְתּוֹ וְעַל
 דַּעַת קוֹנוֹ, וְעַל-כֵּן הָאָדָם צָרִיךְ רַחֲמִים רַבִּים בְּעֵת
 צָרָה, שְׁלֹא יִפֹּל בְּקִטְנוֹת הַמַּחֲזִין, וְלֹא יִקְרָא תִּגְרָא
 אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וְזוֹ הִיְתָה מַעֲלַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ בְּשַׁעָה
 שֶׁהָיָה בְּצָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד, שֶׁנִּתְגַּרַשׁ מִירוּשָׁלַיִם
 עַל-יְדֵי בָּנוּ וְרֹדֵף אוֹתוֹ, שֶׁבְּאַמַּת הִיא צָרָה כְּפוּלָה
 וּמְכַפֵּלֵת שֶׁהָרֹדֵף הוּא בָּנוּ, אִף-עַל-פִּי-כֵן בְּתוֹךְ

צרתו הופך הדבר לטוב, ואמר סתם ברא מרחם על אבא, גם מצא הרחבה בתוך צרתו, שראה שטכסיסו קים עדין, שהסנהדרין אוחזים עמו, ועל כל אלו הטובות חפש ומצא הרחבות, וזה אשר עזר לו לומר ולהודות להקדוש-ברוך-הוא בעת צרתו, ועל-כן רב מזמורי תהלים נאמרו ונתחדשו אצלו בעת צרותיו דיקא, שעברו עליו צרות ויסורים ומכאובים רבים מרשעים ארורים, שחרפוהו וגדפוהו והתלוצצו ממנו, וסבל מהם מה שסבל, עם כל זאת לא נתעקם מחו, חס ושלום, אלא אדרבה נתחזק ביותר על-ידי-זה, וברח אליו יתברך בתפלה ובקשה, והתחנן אליו יתברך, ושר שירות וזמירות ותשבחות אליו יתברך, על-ידי-זה דיקא יצא סוף כל סוף מצרותיו, וזכה להעשות מרובה לשכינה, פי נעשה רגל רביעית למרובה העליונה; ועל-כן בני ובנותי היקרים, בפשה שעוברים עליכם צרות ויסורים ומכאובים רבים, ראו לחזק את עצמכם בכל מיני אפנים שבעולם ושום דבר שבעולם לא יוכל לשבור אתכם, אלא תברחו רק אליו יתברך, והרגילו את עצמכם לבוא

צרות גדולות

רנט

אליו יתברך, ולדבר עמו יתברך, ולשוח ולספר את כל אשר עם לבבכם אל הקדוש-ברוך-הוא, ויתבקשו ותתחננו ממנו יתברך שלא תאבד אמונתכם, חס ושלום, אדרבה שתהיו חזקים יותר ויותר באמונה, ועל-ידי תקף האמונה ברורה ומזככת שתהיה לכם בו יתברך, על-ידי-זה תצאו מגלותכם, ואף שאני יודע שזה נסיון גדול מאד מאד, כי בשעה שעוברים על האדם צרות ויסורים ומכאובים גדולים, כמעט שיאבד את העולם הזה והעולם הבא גם יחד, עם כל זאת עליכם למסור את נפשכם להודות ולהלל ולשבח ולפאר ולזמר לפניו יתברך שירות ותשבחות, זמירות ונגונים, ולמצא הרחבות בתוך צרותיכם, על-ידי-זה בעצמו תבנה אצלכם האמונה הקדושה, ותכף-ומיד כשתהיו חזקים באמונה הקדושה, על-ידי-זה יתבטלו מכם הצרות, ואף שלעת עתה אין אתם רואים שום מראה מקום איך לצאת מהצרה, עם כל זאת ראו לשתף את הקדוש-ברוך-הוא בתוך צרותיכם, ואז יענה לכם הקדוש-ברוך-הוא על כל תפלותיכם, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (שוחר

טוב, תהלים כ): אָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, בְּשָׁעָה
שְׁמַגַּעַת צָרָה לְיִשְׂרָאֵל וּמִבְּקָשִׁים אוֹתִי, וְהֵם
מִשְׁתַּפִּים בְּכַבּוּדִי, כְּבוּדֵי עַמָּהֶם, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה אֲנִי
עוֹנֶה אוֹתָם, כִּי דִיקָא בְּשָׁעָה שְׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם
צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְכַאוּבִים רַבִּים, וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ
אָבֵד מְנוּס וְתַקְנָה מִמֶּנּוּ, עִם כָּל זֹאת הוּא מְחֻדָּד
בְּעֲצָמוֹ אֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, וְהוּא יוֹדֵעַ וְעַד אֲשֶׁר גַּם
שֵׁם אֱלוֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם נִמְצָא, עַל-יְדֵי-זֶה נִגָּאֵל, כִּי
הַרְבֵּה פְּעָמִים מְרַב צָרוֹת וְיִסּוּרִים, הָאָדָם זוֹכֵה
לְרֹאוֹת יְשׁוּעָה גְּדוּלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים (שׁוּחַר טוֹב, תהלים כא): מִתּוֹךְ צָרָה רְוָחָה,
שֶׁנֶּאֱמַר (יִדְמָה ל'): "וְעַתָּה צָרָה הִיא לִיעֶקֶב וּמִמֶּנָּה
יִוָּשַׁע", כִּי הַרְבֵּה פְּעָמִים דִּיקָא מִתּוֹךְ הַצָּרָה יִצָּאָה
לוֹ רְוָחָה, הָעֶקֶר לֹא לִיֵּאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ, וְלֹא לִפְלֵ
בְּדַעְתּוֹ כְּלָל בְּעַת צָרוֹתָיו וּמְכַאוּבָיו הַקָּשִׁים, רַק
יַחְזִיק בְּאֲמוּנָה יִתְרָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִרְאֶה בְּרָכָה
וְהַצְּלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדָיו. בְּלֵבד אֶהוּבִי, בְּנִי וּבְנוֹתֵי
הַיְקָרִים, לֹא לְהַתִּיאֵשׁ אֶפְלוֹ בַּמַּצְבִּים הַכִּי קָשִׁים,
תְּבֹאוּ וְתִתְחַנְּנוּ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְתִדְבְּרוּ עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ
בְּלִשׁוֹן שְׂאֵתָם רְגִילִים בָּהּ, וְאִז תִּרְאוּ נִסִּים נִגְלִים

שִׁיעֲשֶׂה עִמָּכֶם הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי הָעֶקֶר תְּלוּי
 כְּפִי הַהִתְחַזְקוֹת שְׂאָדָם מְחִזֵּק אֶת עֲצָמוֹ, וְאִינוֹ
 מִיֵּאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ כָּלֵל; אֲשֶׁרִי מִי שְׂחִזֵּק בְּדַבָּרִים
 אֱלוֹ, וְאִז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

ד.

כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים הֵם רַק לְהֵבִיאוֹ אֶל הַתְּכֵלִית
 הַנִּצְחִית.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת שֶׁכָּל
 הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שְׂעוּבָרִים עַל הָאָדָם, הֵם רַק
 שִׁיזְכָּה לְהַעֲשׂוֹת כְּלִי לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ עֲרֵבוֹת,
 נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יְתַבָּרֵךְ, וְעַל-כֵּן
 עַל כָּל גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים עָבַר כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים
 וּמְכַאוּבִים גְּדוּלִים, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הִתְחַזְּקוּ מֵעַמָּד,
 כִּי יִדְעוּ שֶׁהַכֹּל מִמָּנוּ יְתַבָּרֵךְ וְאִין שׁוּם מְצִיאוֹת
 בְּלִעְדָּיו יְתַבָּרֵךְ כָּלֵל, כִּי בְּרַגַע שְׂאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל
 מִמָּנוּ יְתַבָּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה לֹא חָסַר לוֹ שׁוּם דָּבָר,
 וְתַכְּף-וּמָיִד כְּשֶׂאָדָם מְסִיחַ דַּעַת מִמָּנוּ יְתַבָּרֵךְ, אִז
 מְרַגֵּשׁ כָּל הַיִּסּוּרִים הַקָּשִׁים שְׂעוּבָרִים עָלָיו, כִּי כָּל

היסורים שיש לאדם, חס ושלום, הכל מחמת
 חסרון הדעת, דהינו שאינו יודע בכל עת ורגע
 שהכל בהשגחה פרטי פרטית ממנו יתברך, אלא
 הוא תולה בטבע ובמקרה ובמזל, כי באמת מי
 שיודע בדעת שלמה, שהכל ממנו יתברך, אין לו
 שום יסורים כלל, כי יודע שבודאי הכל לטובה,
 גם על-ידי-זה בעצמו שיודע שהכל ממנו יתברך,
 על-ידי-זה בעצמו יכול לביטל את היסורים לגמרי,
 ועל-כן אשרי ואשרי מי שזוכה לברח אליו יתברך
 דיקא בעת צרותיו, וממשיך על עצמו אור זיו
 וחיות ודבקות הבורא יתברך שמו, שעל-ידי-זה
 ינצל מיסורים קשים, אדרבה כל מה שעוברים
 עליו צרות ויסורים, הוא רץ ובורח אל תוך התורה
 הקדושה, על-ידי-זה זוכה שמתחדשות אליו
 ידיעות חדשות גלוי אלקות, ולכן אמרו חכמינו
 הקדושים (תנא דבי אליהו, פ'ק ו'): אם ראית שיסורים
 ממשמשין ובאין עליך, רויץ לחדרי תורה, מיד
 היסורים בורחים ממך, כי התורה הקדושה היא
 הבטול אל אין סוף ברוך הוא, כי הוא דעתו
 וחכמתו יתברך, ועל-כן מי שעוברים עליו צרות

ויסורים ומכאובים רבים, עקר עצתו לברח אליו
 יתברך על-ידי למוד התורה הקדושה, וכל מה
 שמיכנים את עצמו יותר בלמוד התורה הקדושה
 שהיא חכמתו יתברך, אור וזיו ונחיות הבורא
 יתברך שמו, על-ידי-זה נתבטלים ממנו כל
 היסורים, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ה'):
 כל העוסק בתורה — יסורים בדלים ממנו, ולהפוך
 — כל שאפשר לו לעסק בתורה ואינו עוסק,
 הקדוש-ברוך-הוא מביא עליו יסורים מלערי
 ועוכרים אותו; ועל-כן, בני ובנותי היקרים, הרגילו
 את עצמכם לברח רק אליו יתברך, ותמשיכו את
 עצמכם תמיד אל תורתו הקדושה ואל מצוותיו
 הנוראות, לקימם בתמימות ובפשיטות גמורה
 בדרך קבלת על, ועל-ידי-זה דיקא ימשך עליכם
 אור וזיו ונחיות ודבקות הבורא יתברך שמו; פי כל
 הצרות והיסורים הם רק למרק את העוונות, וכדי
 להכשירו להיות כלי לבוא אל העולם הבא, שיהיה
 כלי להגיע אל התכלית הנצחית; אשרי מי שאינו
 מטעה את עצמו כלל, ואינו נשבר מכל היסורים
 המרים והקשים שעוברים עליו, אלא הוא רץ

ובורח אל תוף התורה הקדושה, וזוכה ללמד
 התורה הקדושה, ולקיים את מצוותיו יתברך, שעל-
 ידיה ימתקו ממנו כל הדינים בגשמיות
 וברוחניות גם יחד — אשרי לו בזה ואשרי לו
 בכא.

תם ונשלם, שבה לאל בורא עולם!

